Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 26ης Απριλίου 2017*

«Παράβαση κράτους μέλους — Περιβάλλον — Οδηγία 92/43/ΕΟΚ — Άρθρο 6, παράγραφος 3 — Διατήρηση των φυσικών οικοτόπων — Κατασκευή του σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα στο Moorburg (Γερμανία) — Ζώνες Natura 2000 στον διάδρομο μεταναστεύσεως του ποταμού Έλβα, στα ανάντη του σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα — Εκτίμηση των επιπτώσεων ενός σχεδίου ή έργου σε προστατευόμενο τόπο»

Στην υπόθεση C-142/16,

με αντικείμενο προσφυγή του άρθρου 258 ΣΛΕΕ λόγω παράβασης, ασκηθείσα στις 9 Μαρτίου 2016,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους C. Hermes και E. Manhaeve, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, εκπροσωπούμενης από τους T. Henze και J. Möller, επικουρούμενους από τον W. Ewer, Rechtsanwalt,

καθής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Ilešič, πρόεδρο τμήματος, A. Prechal, A. Rosas, C. Toader (εισηγήτρια) και E. Jarašiūnas, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: H. Saugmandsgaard Øe

γραμματέας: I. Illéssy, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησης της 12ης Ιανουαρίου 2017,

κατόπιν της απόφασης που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική

Απόφαση

1 Με την προσφυγή της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, λόγω του ότι δεν προέβη σε ορθή και πλήρη εκτίμηση των επιπτώσεων κατά τη χορήγηση αδείας για την κατασκευή σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα στο Moorburg, πλησίον του Αμβούργου (Γερμανία), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 6, παράγραφοι 3 και 4, της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ 1992, L 206, σ. 7, στο εξής: οδηγία για τους οικοτόπους).

Το νομικό πλαίσιο

2 Η πρώτη, η τέταρτη και η δέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας για τους οικοτόπους έχουν ως εξής:

«[εκτιμώντας ότι] η διατήρηση, η προστασία και η βελτίωση του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, αποτελούν ουσιαστικό στόχο γενικού ενδιαφέροντος του οποίου την επίτευξη επιδιώκει η [Ένωση], όπως ορίζεται στο άρθρο [191 ΣΛΕΕ]·

[…]

[εκτιμώντας ότι] στο ευρωπαϊκό έδαφος των κρατών μελών, οι φυσικοί οικότοποι υποβαθμίζονται συνεχώς και αυξάνεται ο αριθμός των άγριων ειδών που απειλούνται σοβαρά· ότι εφόσον οι απειλούμενοι οικότοποι και τα απειλούμενα είδη αποτελούν τμήμα της φυσικής κληρονομιάς της [Ένωσης] και τα απειλούντα στοιχεία είναι γενικά διασυνοριακής φύσεως, είναι αναγκαίο να ληφθούν σε [επίπεδο Ένωσης] μέτρα για τη διατήρησή τους·

[…]

[εκτιμώντας ότι] κάθε σχέδιο ή πρόγραμμα που ενδέχεται να επηρεάσει σημαντικά τους στόχους διατήρησης ενός τόπου που έχει χαρακτηρισθεί ή θα χαρακτηρισθεί στο μέλλον πρέπει να υπόκειται στην κατάλληλη εκτίμηση».

3 Το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας για τους οικοτόπους προβλέπει τα εξής:

«Τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία αποσκοπούν στη διασφάλιση της διατήρησης ή της αποκατάστασης σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, των φυσικών οικοτόπων και των άγριων ειδών χλωρίδας και πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος.»

4 Το άρθρο 6, παράγραφοι 3 και 4, της οδηγίας για τους οικοτόπους έχει ως ακολούθως:

«3. Κάθε σχέδιο, μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά τον εν λόγω τόπο, καθεαυτό ή από κοινού με άλλα σχέδια, εκτιμάται δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του στον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατήρησής του. Βάσει των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων στον τόπο και εξαιρουμένης της περίπτωσης των διατάξεων της παραγράφου 4, οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμφωνούν για το οικείο σχέδιο μόνον αφού βεβαιωθούν ότι δεν θα παραβλάψει την ακεραιότητα του τόπου περί του οποίου πρόκειται και, ενδεχομένως, αφού εκφρασθεί πρώτα η δημόσια γνώμη.

4. Εάν, παρά τα αρνητικά συμπεράσματα της εκτίμησης των επιπτώσεων και ελλείψει εναλλακτικών λύσεων, ένα σχέδιο πρέπει να πραγματοποιηθεί για άλλους επιτακτικούς λόγους σημαντικού δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως, το κράτος μέλος λαμβάνει

κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της συνολικής συνοχής του Natura 2000. Το κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με τα αντισταθμιστικά μέτρα που έλαβε.

Όταν ο τόπος περί του οποίου πρόκειται είναι τόπος όπου ευρίσκονται ένας τύπος φυσικού οικοτόπου προτεραιότητας ή/και ένα είδος προτεραιότητας, είναι δυνατόν να προβληθούν μόνον επιχειρήματα σχετικά με την υγεία ανθρώπων και τη δημόσια ασφάλεια ή σχετικά με θετικές συνέπειες πρωταρχικής σημασίας για το περιβάλλον, ή, κατόπιν γνωμοδοτήσεως της Επιτροπής, άλλοι επιτακτικοί σημαντικοί λόγοι σημαντικού δημοσίου συμφέροντος.»

5 Η οδηγία για τους οικοτόπους περιέχει έξι παραρτήματα, εκ των οποίων το παράρτημα ΙΙ τιτλοφορείται «Ζωικά και φυτικά είδη [ενωσιακού] ενδιαφέροντος των οποίων η διατήρηση επιβάλλει τον καθορισμό ειδικών ζωνών διατήρησης».

Το ιστορικό της διαφοράς και η προ της άσκησης της προσφυγής διαδικασία

6 Ο σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα στο Moorburg βρίσκεται στο λιμάνι του Αμβούργου, στη νότια όχθη της νότιας λεκάνης απορροής του Έλβα, η οποία, ως μεταναστευτική οδός ορισμένων ιχθύων, δηλαδή της ποταμίσιας λάμπραινας (Lampetra fluviatilis), της θαλάσσιας λάμπραινας (Petromyzon marinus) και του σολωμού (Salmo salar), που περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας για τους οικοτόπους, επιτελεί σημαντική λειτουργία για μια σειρά ζωνών Natura 2000 των οποίων οι σκοποί διατήρησης καλύπτουν αυτά τα είδη και οι οποίες βρίσκονται στα ανάντη του φράγματος του Geesthacht (Γερμανία). Οι ζώνες αυτές εντοπίζονται στα Länder της Κάτω Σαξονίας, του Δυτικού Μεκλεμβούργου-Πομερανίας, της Σαξονίας-Άνχαλτ, του Βραδεμβούργου και της Σαξονίας, σε απόσταση εκτεινόμενη μέχρι 600 περίπου χιλιόμετρα από τον εν λόγω σταθμό. Στον διάδρομο μεταναστεύσεως του Έλβα, μεταξύ του σταθμού του Moorburg και των ζωνών Natura 2000, βρίσκεται το φράγμα του Geesthacht.

7 Πριν από τη χορήγηση, στις 30 Σεπτεμβρίου 2008, της αδείας για την κατασκευή του σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας του Moorburg, πραγματοποιήθηκε εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (στο εξής: εκτίμηση των επιπτώσεων), υπό το πρίσμα της γερμανικής νομοθεσίας περί υδάτων. Η εκτίμηση αυτή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η άδεια είναι σύμφωνη με τους σκοπούς διατήρησης των ζωνών Natura 2000, δεδομένης της δέσμευσης που ανέλαβε ο φορέας εκμετάλλευσης του σταθμού να εγκαταστήσει σε απόσταση σχεδόν 30 χιλιομέτρων από τον σταθμό παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, στο φράγμα του Geesthacht, έναν δεύτερο ιχθυοδιάδρομο ανόδου του ποταμού, προκειμένου να αντισταθμισθούν οι θάνατοι ψαριών κατά τη λειτουργία του μηχανισμού ψύξης του εν λόγω σταθμού, η οποία προϋποθέτει την άντληση σημαντικών ποσοτήτων υδάτων για την ψύξη του σταθμού του Moorburg (στο εξής: ιχθυοδιάδρομος ανόδου). Επιπλέον, το συμπέρασμα της εκτίμησης των επιπτώσεων μνημόνευε την ανάγκη παρακολούθησης σε περισσότερα στάδια, με σκοπό τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας του μέτρου αυτού.

8 Στις 27 Ιανουαρίου 2014, κατόπιν δύο καταγγελιών σχετικών με την εκτίμηση των επιπτώσεων, η Επιτροπή απηύθυνε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας προειδοποιητική επιστολή με την οποία προσάφθηκε στο εν λόγω κράτος μέλος παράβαση του άρθρου 6, παράγραφοι 3 και 4, της οδηγίας για τους οικοτόπους.

9 Η Επιτροπή θεώρησε ότι στο πλαίσιο της εκτιμήσεως των επιπτώσεων είχαν προσδιορισθεί ανεπαρκώς, και μάλιστα εσφαλμένως, τα αποτελέσματα του σταθμού του Moorburg στις ζώνες Natura 2000 που βρίσκονται στα ανάντη του φράγματος του Geesthacht. Αφενός, η Behörde für Stadtentwicklung und Umwelt der Freien und Hansestadt Hamburg (Υπηρεσία πολεοδομικής ανάπτυξης και περιβάλλοντος του ομόσπονδου κράτους του Αμβούργου, Γερμανία) κακώς χαρακτήρισε τον ιχθυοδιάδρομο ανόδου ως μέτρο άμβλυνσης και, αφετέρου, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως των επιπτώσεων δεν ελήφθησαν υπόψη τα σωρευτικά αποτελέσματα άλλων σχετικών σχεδίων.

10 Με επιστολή της 11ης Απριλίου 2014, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας αμφισβήτησε τις αιτιάσεις της Επιτροπής και υποστήριξε ότι ο ιχθυοδιάδρομος ανόδου έπρεπε να χαρακτηρισθεί ως μέτρο άμβλυνσης.

11 Στις 17 Οκτωβρίου 2014, η Επιτροπή απηύθυνε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας αιτιολογημένη γνώμη με την οποία ενέμεινε στις αιτιάσεις της σχετικά με την παράβαση του άρθρου 6, παράγραφοι 3 και 4, της οδηγίας για τους οικοτόπους.

12 Με επιστολή της 15ης Δεκεμβρίου 2014, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας επιβεβαίωσε την προγενέστερη θέση της.

13 Εκτιμώντας ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις διατάξεις του άρθρου 6, παράγραφοι 3 και 4, της οδηγίας για τους οικοτόπους, η Επιτροπή αποφάσισε, στις 9 Μαρτίου 2016, να ασκήσει την υπό κρίση προσφυγή.

Επί της προσφυγής

Επί της πρώτης αιτίασης, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας για τους οικοτόπους

Επιχειρήματα των διαδίκων

14 Με την πρώτη αιτίαση, η Επιτροπή προσάπτει στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ότι, χορηγώντας την άδεια της 30ής Σεπτεμβρίου 2008, παρέβη το άρθρο 6, παράγραφος 3, **δεύτερη περίοδος**, της οδηγίας για τους οικοτόπους. Η εκμετάλλευση του σταθμού του Moorburg είχε αρνητικές συνέπειες σε πολλές ζώνες Natura 2000 ευρισκόμενες στα ανάντη του φράγματος του Geesthacht. Ειδικότερα, η άντληση των υδάτων ψύξης στο ύψος του σταθμού του Moorburg προκαλεί τον θάνατο σημαντικού αριθμού ιχθύων.

15 Προκαταρκτικώς, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι δεν είναι κρίσιμο εν προκειμένω το γεγονός ότι ο σταθμός του Moorburg είναι εγκατεστημένος εκτός των ζωνών Natura 2000 που βρίσκονται στα ανάντη του φράγματος του Geesthacht. Το θεσμικό αυτό όργανο διατείνεται ότι η θανάτωση των ιχθύων δεν συνιστά αφ' εαυτής παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 3, **δεύτερη περίοδος**, της οδηγίας για τους οικοτόπους, αλλά ότι τέτοια παράβαση στοιχειοθετείται αντιθέτως λόγω των επιπτώσεων της ως άνω απώλειας ιχθύων στα αποθέματα των ζωνών Natura 2000 οι οποίες βρίσκονται στα ανάντη του φράγματος του Geesthacht.

16 Η Επιτροπή αμφισβητεί το συμπέρασμα της εκτιμήσεως των επιπτώσεων, το οποίο δεν συνίσταται στο ότι ο ιχθυοδιάδρομος ανόδου μπορεί να αποτρέψει ή να αμβλύνει τα αρνητικά αποτελέσματα της εκμετάλλευσης του σταθμού του Moorburg, αλλά μόνον ότι μπορεί να αντισταθμίσει καταλλήλως τα αποτελέσματα αυτά, καθιστώντας δυνατό σε άλλους ιχθύς, πλην εκείνων που θανατώνονται ή τραυματίζονται, να υπερβούν το φράγμα του Geesthacht.

17 Επιπλέον, η Επιτροπή φρονεί ότι η εκτίμηση αυτή δεν συνάδει με τη νομολογία που διαμορφώθηκε με την απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Μαΐου 2014, Briels κ.λπ. (C-521/12, EU:C:2014:330). Ακόμα και αν υποτεθεί ότι ο ιχθυοδιάδρομος ανόδου είναι ικανός να ενισχύσει τα αποθέματα των ειδών των μεταναστευτικών ιχθύων, εντούτοις ο ιχθυοδιάδρομος αυτός δεν καθιστά δυνατή τη διάσωση του πληθυσμού των ιχθύων ούτε κατά τη διάρκεια της μετανάστευσης, αλλά ούτε και κατά τη διάρκεια της αναπαραγωγής.

18 Η Επιτροπή προσθέτει ότι στην άδεια της 30ής Σεπτεμβρίου 2008 αναγνωρίζεται ρητώς ότι είναι αβέβαια τα αποτελέσματα της εγκατάστασης δεύτερου ιχθυοδιάδρομου ανόδου δίπλα στο φράγμα του Geesthacht.

19 Τέλος, κατά την Επιτροπή, οι διαπιστώσεις και οι εκθέσεις εμπειρογνωμόνων που προσκόμισε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας για τα έτη 2011 έως 2014, αφορώσες τις παραδοχές στις οποίες στηρίχθηκε η εκτίμηση των επιπτώσεων, δεν ασκούν επιρροή, στο μέτρο που έπονται χρονικώς της εν λόγω εκτίμησης καθώς και της αδείας της 30ής Σεπτεμβρίου 2008. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν προσκόμισε αποδεικτικά στοιχεία ούτε ως προς την εξέλιξη των αποθεμάτων στις οικείες ζώνες Natura 2000 προκειμένου να αποδείξει την ενδεχόμενη αποτελεσματικότητα του ιχθυοδιάδρομου ανόδου.

20 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας αμφισβητεί την παράβαση που της προσάπτεται. Υποστηρίζει ότι δεν υπάρχουν σημαντικές επιπτώσεις κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας για τους οικοτόπους. Ήδη κατά το στάδιο της ανάλυσης των επιπτώσεων με την εκ των προτέρων εκτίμηση η οποία διενεργήθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας που οδήγησε στην έκδοση της αδείας της 30ής Σεπτεμβρίου 2008, διαπιστώθηκε ότι ο προβλεπόμενος αριθμός ιχθύων που θα θανατώνονταν ήταν ελάχιστος.

21 Το κράτος μέλος αυτό φρονεί ότι ο θάνατος ορισμένου αριθμού μεμονωμένων ατόμων διαφορετικών ειδών ιχθύων λόγω της άντλησης των υδάτων ψύξης του σταθμού του Moorburg δεν προκαλεί καταστροφή των ζωνών Natura 2000 οι οποίες βρίσκονται σε απόσταση εκτεινόμενη μέχρι και πολλές εκατοντάδες χιλιόμετρα από τον εν λόγω σταθμό. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη αδυνατούν στην πράξη να προσδιορίσουν εξ αποστάσεως όλα τα δυνάμενα να προβλεφθούν αποτελέσματα ορισμένων μέτρων στις ζώνες Natura 2000.

22 Όσον αφορά τα αποτελέσματα του ιχθυοδιάδρομου ανόδου, το εν λόγω κράτος μέλος εκτιμά ότι η άδεια της 30ής Σεπτεμβρίου 2008 εξασφαλίζει κατά τρόπο αξιόπιστο ότι ο αριθμός ιχθύων τους οποίους αφορά το παράρτημα ΙΙ της οδηγίας για τους οικοτόπους και οι οποίοι ανεβαίνουν το ποτάμι μέσω του ιχθυοδιάδρομου ανόδου είναι τουλάχιστον τόσο υψηλός όσο και ο αριθμός των ιχθύων που θανατώνονται στο ύψος του σταθμού του Moorburg εξαιτίας της άντλησης των υδάτων ψύξης. Οι ιχθύες που θανατώνονται και οι επιπλέον ιχθύες που ανεβαίνουν το ποτάμι δεν διακρίνονται όσον αφορά τις βιολογικές τους ιδιότητες, με αποτέλεσμα ο πληθυσμός των ιχθύων στις ζώνες Natura 2000 οι οποίες βρίσκονται στα ανάντη του φράγματος του Geesthacht να παραμένει αμετάβλητος.

23 Ως προς τα είδη ιχθύων τα οποία αφορά το παράρτημα ΙΙ της οδηγίας για τους οικοτόπους, το εν λόγω κράτος μέλος εκτιμά ότι τα είδη αυτά δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6 της ίδιας οδηγίας. Στο πλαίσιο της προβλεπόμενης στο άρθρο αυτό προστασίας των οικοτόπων, αποφασιστική σημασία έχουν μόνον οι σκοποί διατήρησης των ζωνών Natura 2000, και επομένως η αμετάβλητη δομή του πληθυσμού που βρίσκεται εντός της ζώνης διατήρησης.

24 Επομένως, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστηρίζει ότι η αρχή που επιλήφθηκε της αίτησης χορήγησης αδείας στηρίχθηκε στις υποθέσεις του λιγότερο ευνοϊκού σεναρίου, επιπλέον δε έθεσε ως προϋπόθεση για τη θέση σε λειτουργία του μηχανισμού συνεχούς ψύξης την απόδειξη της αποτελεσματικής λειτουργίας του ιχθυοδιάδρομου ανόδου, απόδειξη η οποία προσκομίσθηκε κατά τη διάρκεια των ετών 2011 έως 2014. Συγκεκριμένα, από την έκθεση εμπειρογνωμόνων της 15ης Ιανουαρίου 2014 προκύπτει ότι ο αριθμός των εν λόγω ιχθύων που θανατώνονται είναι ελάχιστος αλλά και ότι άλλοι ιχθύες κατορθώνουν να κινηθούν ανοδικά προς τις προστατευόμενες περιοχές χάρη στον ιχθυοδιάδρομο ανόδου.

25 Όσον αφορά τη διαχείριση των κινδύνων, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστηρίζει ότι η άδεια της 30ής Σεπτεμβρίου 2008 συνδυάζει προγνωστικά στοιχεία με στοιχεία προληπτικής εποπτείας, στα οποία περιλαμβάνονται επίσης διαδικασίες οι οποίες καθιστούν δυνατό τον μελλοντικό περιορισμό της άντλησης υδάτων ψύξης στο μέτρο που είναι αναγκαίο για την προστασία των οικείων ειδών.

26 Όσον αφορά τις διαπιστώσεις και τις εκθέσεις εμπειρογνωμόνων για τα έτη 2011 έως 2014, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας φρονεί ότι τα στοιχεία αυτά πρέπει να ληφθούν υπόψη για την εκτίμηση της παρούσας προσφυγής λόγω παράβασης, διότι η προθεσμία που ορίστηκε με την αιτιολογημένη γνώμη έληξε στις 16 Δεκεμβρίου 2014. Θεωρεί επίσης ότι οι διαπιστώσεις αυτές είναι κρίσιμες στο μέτρο που η πραγματοποίησή τους διατάχθηκε κατά τη χρονική στιγμή χορήγησης της αδείας της 30ής Σεπτεμβρίου 2008, οπότε αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της εκτίμησης των επιπτώσεων.

27 Ομοίως, το εν λόγω κράτος μέλος προσθέτει ότι προϋπόθεση για τη θέση σε λειτουργία του μηχανισμού συνεχούς ψύξης ήταν η απόδειξη της αποτελεσματικότητας του ιχθυοδιάδρομου ανόδου. Οι διαπιστώσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια των ετών 2011 έως 2014 συνιστούν τέτοια απόδειξη. Οι προβλέψεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα της άμβλυνσης της βλάβης χάρη στον ιχθυοδιάδρομο ανόδου βασίστηκαν σε μοντέλο πρόβλεψης που περιλαμβάνει δύο στάδια, δηλαδή, αφενός, προβλέψεις απορρέουσες από τον προγραμματισμό του σχεδίου και από την τελική του έγκριση και, αφετέρου, διαπιστώσεις που έπρεπε να πραγματοποιηθούν βάσει της παρακολούθησης.

28 Τέλος, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας διευκρινίζει ότι ο ιχθυοδιάδρομος ανόδου τελεί υπό εκμετάλλευση από τον Αύγουστο του 2010, αλλά ότι η κανονική δραστηριότητα της άντλησης υδάτων άρχισε μόνο μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της παρακολούθησης, δηλαδή τον Μάρτιο του 2015.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

29 Επισημαίνεται εκ προοιμίου ότι το γεγονός ότι το σχέδιο του οποίου η περιβαλλοντική εκτίμηση αμφισβητείται δεν αφορά τις επίμαχες ζώνες Natura 2000 αλλά περιοχές ευρισκόμενες σε μεγάλη απόσταση από τις ζώνες αυτές, στα ανάντη του Έλβα, σε καμία περίπτωση δεν αποκλείει τη δυνατότητα εφαρμογής των επιταγών του άρθρου 6, παράγραφος 3, της οδηγίας για τους οικοτόπους. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από το γράμμα της εν λόγω διάταξης, «[κ]άθε σχέδιο, μη άμεσα συνδεόμενο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του τόπου, το οποίο όμως είναι δυνατόν να επηρεάζει σημαντικά τον εν λόγω τόπο», υπόκειται στον μηχανισμό περιβαλλοντικής προστασίας.

30 Εν προκειμένω, από τη δικογραφία που υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ο μηχανισμός ψύξης του σταθμού του Moorburg είναι δυνατόν να επηρεάσει σημαντικά ορισμένα είδη ιχθύων περιλαμβανόμενα στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας για τους οικοτόπους και προστατευόμενα εντός των οικείων ζωνών Natura 2000.

31 Συγκεκριμένα, η εκτίμηση των επιπτώσεων στην οποία προέβησαν οι γερμανικές αρχές επισημαίνει ότι ο θάνατος μεμονωμένων ατόμων των επίμαχων τριών ειδών ιχθύων τα οποία περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας για τους οικοτόπους, θάνατος οφειλόμενος στην άντληση υδάτων ψύξης του σταθμού του Moorburg στον μεταναστευτικό τους διάδρομο, επηρεάζει την αναπαραγωγή των συγκεκριμένων ειδών στους εν λόγω προστατευόμενους τόπους. Ειδικότερα, η εκτίμηση αυτή επισημαίνει ότι υπάρχει αυξημένος κίνδυνος για τους άκρως μεταναστευτικούς ιχθύς όπως είναι η ποταμίσια λάμπραινα, η θαλάσσια λάμπραινα και ο σολωμός.

32 Λαμβανομένης υπόψη αυτής της εκτίμησης των επιπτώσεων, οι γερμανικές αρχές δεν μπορούσαν, δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας για τους οικοτόπους, να συμφωνήσουν στο σχέδιο κατασκευής του σταθμού του Moorburg παρά «μόνον αφού [βεβαιώνονταν] ότι δεν θα παραβλάψει την ακεραιότητα του τόπου περί του οποίου πρόκειται […]».

33 Συγκεκριμένα, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, οι αρμόδιες εθνικές αρχές επιτρέπουν την άσκηση δραστηριότητας υποκείμενης σε εκτίμηση μόνον εφόσον είναι βέβαιες ότι αυτή δεν θα έχει επιβλαβείς συνέπειες για την ακεραιότητα του συγκεκριμένου τόπου. Τούτο συμβαίνει όταν δεν υφίσταται, από επιστημονικής άποψης, καμία εύλογη αμφιβολία ως προς την απουσία τέτοιων συνεπειών (βλ., συναφώς, απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2016, Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, σκέψη 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

34 Προκειμένου να βεβαιωθούν ότι το σχέδιο κατασκευής του σταθμού του Moorburg δεν θα έχει επιβλαβείς συνέπειες για την ακεραιότητα των οικείων ζωνών Natura 2000, οι γερμανικές αρχές όφειλαν να λάβουν υπόψη τα περιλαμβανόμενα στο εν λόγω σχέδιο κατασκευής μέτρα. Συναφώς, κατά πάγια νομολογία, η εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης στο πλαίσιο του άρθρου 6, παράγραφος 3, της οδηγίας για τους οικοτόπους επιτάσσει η αρμόδια εθνική αρχή να λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, τα περιλαμβανόμενα στο εν λόγω σχέδιο μέτρα προστασίας με σκοπό την αποτροπή ή μείωση των ενδεχόμενων άμεσων επιβλαβών συνεπειών επί του τόπου αυτού, ώστε να διασφαλίζεται ότι το σχέδιο αυτό δεν θα παραβλάψει την ακεραιότητα του προστατευόμενου τόπου (αποφάσεις της 15ης Μαΐου 2014, Briels κ.λπ., C-521/12, EU:C:2014:330, σκέψη 28, καθώς και της 21ης Ιουλίου 2016, Orleans κ.λπ., C-387/15 και C-388/15, EU:C:2016:583, σκέψη 54).

35 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από τη δικογραφία που υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου, ως συμπλήρωμα άλλων μέτρων προοριζόμενων να αποτρέψουν τις αρνητικές συνέπειες της άντλησης των υδάτων, όπως η χρήση εγκαταστάσεων εκτροπής των ιχθύων προς ορισμένη κατεύθυνση, ο επαναπατρισμός των ιχθύων και η μείωση της δραστηριότητας του σταθμού του Moorburg όταν η περιεκτικότητα σε οξυγόνο βρίσκεται σε κρίσιμο σημείο για τους ιχθύς, δημιουργήθηκε ιχθυοδιάδρομος ανόδου στο ύψος του φράγματος του Geesthacht.

36 Ο εν λόγω ιχθυοδιάδρομος καθιστά εφικτή την ενίσχυση των αποθεμάτων των μεταναστευτικών ιχθύων, παρέχοντας στα είδη αυτά τη δυνατότητα να μεταβούν ταχύτερα στις ζώνες αναπαραγωγής τους στο μέσο και στο άνω τμήμα του Έλβα. Η ενίσχυση των αποθεμάτων αντισταθμίζει τις απώλειες πλησίον του σταθμού του Moorburg και, εξ αυτού του γεγονότος, οι σκοποί διατήρησης των ζωνών Natura 2000 που βρίσκονται στα ανάντη του εν λόγω σταθμού δεν επηρεάζονται σημαντικά.

37 Εντούτοις, από την εκτίμηση των επιπτώσεων προκύπτει ότι αυτή δεν περιλαμβάνει οριστικές διαπιστώσεις όσον αφορά την αποτελεσματικότητα του ιχθυοδιάδρομου ανόδου, αλλά αρκείται στη διευκρίνιση ότι η αποτελεσματικότητα αυτή επιβεβαιώθηκε μόνον κατόπιν πολυετούς παρακολούθησης.

38 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, κατά τον χρόνο έκδοσης της αδείας, ο ιχθυοδιάδρομος ανόδου, έστω και αν απέβλεπε στη μείωση των σημαντικών αποτελεσμάτων που προκαλούνται άμεσα στις ζώνες Natura 2000 οι οποίες βρίσκονται στα ανάντη του σταθμού του Moorburg, εντούτοις δεν ικανός να αποκλείσει, από κοινού με τα λοιπά μέτρα που μνημονεύονται στη σκέψη 35 της παρούσας απόφασης, την ύπαρξη κάθε εύλογης αμφιβολίας ως προς το ότι ο εν λόγω σταθμός δεν παραβλάπτει την ακεραιότητα του τόπου, κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 3, της οδηγίας για τους οικοτόπους.

39 Το συμπέρασμα αυτό δεν αποδυναμώνεται από τα επιχειρήματα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας όσον αφορά τη διαχείριση των κινδύνων και τις πραγματοποιηθείσες διαπιστώσεις για τα έτη 2011 έως 2014.

40 Επί του ζητήματος αυτού, κατά τη νομολογία, το κριτήριο έγκρισης που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας για τους οικοτόπους έχει διαμορφωθεί σύμφωνα με την αρχή της προφύλαξης και παρέχει τη δυνατότητα αποτελεσματικής αποτροπής των επιβλαβών συνεπειών που μπορούν να έχουν για την ακεραιότητα των προστατευόμενων τόπων τα υπό εξέταση σχέδια ή έργα. Ένα κριτήριο έγκρισης λιγότερο αυστηρό από το επίμαχο δεν θα μπορούσε να διασφαλίσει εξίσου αποτελεσματικά την επίτευξη του σκοπού της προστασίας των τόπων τον οποίο επιδιώκει η εν λόγω διάταξη (απόφαση της 21ης Ιουλίου 2016, Orleans κ.λπ., C-387/15 και C-388/15, EU:C:2016:583, σκέψη 53 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

41 Όσον αφορά τις προβλέψεις στις οποίες στηρίχθηκε η εκτίμηση των επιπτώσεων, επισημαίνεται ότι οι διαπιστώσεις που πραγματοποιήθηκαν για τα έτη 2011 έως 2014 υποβλήθηκαν από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας μετά την έκδοση της αδείας της 30ής Σεπτεμβρίου 2008.

42 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι ο κρίσιμος χρόνος κατά τον οποίο δεν πρέπει να υφίσταται, από επιστημονικής άποψης, καμία εύλογη αμφιβολία ως προς την απουσία επιβλαβών συνεπειών για την ακεραιότητα του οικείου τόπου, είναι ο χρόνος έκδοσης της απόφασης που εγκρίνει την υλοποίηση του σχεδίου (απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2006, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, C-239/04, EU:C:2006:665, σκέψη 24 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

43 Όσον αφορά την παρακολούθηση σε διάφορα στάδια, ούτε αυτή κρίνεται επαρκής για να εξασφαλίσει την τήρηση των υποχρεώσεων που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας για τους οικοτόπους.

44 Συγκεκριμένα, αφενός, όπως υποστήριξε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, χωρίς το επιχείρημά της αυτό να αντικρουσθεί από το καθού κράτος μέλος, τα αποτελέσματα της παρακολούθησης αυτής ενδέχεται να μην είναι λυσιτελή στην περίπτωση που η μέτρηση πραγματοποιείται σε περιόδους κατά τις οποίες ο σταθμός του Moorburg δεν χρησιμοποιεί τον μηχανισμό συνεχούς ψύξης. Αφετέρου, η εν λόγω μέτρηση αφορά απλώς τον αριθμό των ιχθύων που κατορθώνουν να υπερβούν το φράγμα του Geesthacht μέσω του ιχθυοδιάδρομου ανόδου. Ως εκ τούτου, η παρακολούθηση αυτή δεν είναι σε θέση να διασφαλίσει ότι ο ιχθυοδιάδρομος ανόδου θα αποτρέψει τις επιβλαβείς συνέπειες για την ακεραιότητα των προστατευόμενων ζωνών.

45 Επομένως, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, καθόσον ενέκρινε το σχέδιο κατασκευής του σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας του Moorburg στον Έλβα, στηριζόμενη σε εκτίμηση των επιπτώσεων η οποία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχουν επιβλαβείς συνέπειες για την ακεραιότητα των ζωνών Natura 2000, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 6, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας για τους οικοτόπους.

Επί της δεύτερης αιτίασης, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας για τους οικοτόπους, λόγω μη εξέτασης των σωρευτικών αποτελεσμάτων άλλων σχεδίων

Επιχειρήματα των διαδίκων

46 Η Επιτροπή εκτιμά ότι διαπράχθηκε και άλλη παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας για τους οικοτόπους, δεδομένου ότι ο δήμος του Αμβούργου χορήγησε την άδεια της 30ής Σεπτεμβρίου 2008 χωρίς να λάβει υπόψη, στο πλαίσιο εκτίμησης των επιπτώσεων του σταθμού του Moorburg, πιθανά σωρευτικά αποτελέσματα συναρτώμενα με την ύπαρξη του υδραντλητικού σταθμού του Geesthacht και του υδροηλεκτρικού σταθμού ρεόντων υδάτων που βρίσκεται στο φράγμα του Geesthacht, για τον οποίο είχε επίσης υποβληθεί αίτηση χορήγησης αδείας εγκατάστασης και εκμετάλλευσης.

47 Όσον αφορά τον υδραντλητικό σταθμό του Geesthacht, η Επιτροπή επισημαίνει ότι ο σταθμός αυτός υφίσταται από το 1958 και ότι δεν διαθέτει ειδικές εγκαταστάσεις για την προστασία των διαφόρων ειδών ιχθύων. Μόλις κατά τη διάρκεια του 2014 κατέθεσε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας έκθεση εμπειρογνωμόνων επιδιώκοντας να αποδείξει ότι ο οικείος υδραντλητικός σταθμός δεν εγκυμονούσε κινδύνους για τα συγκεκριμένα είδη των μεταναστευτικών ιχθύων.

48 Κατά την Επιτροπή, δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι ο υδραντλητικός σταθμός του Geesthacht κατασκευάσθηκε πριν από τη λήξη της προθεσμίας μεταφοράς της οδηγίας για τους οικοτόπους, διότι οι διατάξεις του άρθρου 6, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής δεν περιορίζονται μόνο στα σχέδια ή έργα που εγκρίθηκαν ή ολοκληρώθηκαν μετά την προθεσμία μεταφοράς της ίδιας αυτής οδηγίας.

49 Όσον αφορά τον υδροηλεκτρικό σταθμό ρεόντων υδάτων στο φράγμα του Geesthacht, για τον οποίο είχε υποβληθεί αίτηση χορήγησης αδείας εγκατάστασης και εκμετάλλευσης στις 22 Μαΐου 2008, η Επιτροπή εκτιμά ότι ο εν λόγω σταθμός έπρεπε επίσης να έχει ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο της εξέτασης των σωρευτικών αποτελεσμάτων για τον σταθμό του Moorburg. Κατά την Επιτροπή, μολονότι η αίτηση αυτή αποσύρθηκε κατά τη διάρκεια του 2010, κατά τον χρόνο χορήγησης της αδείας της 30ής Σεπτεμβρίου 2008 ήταν δυνατόν να προβλεφθούν ορισμένα αποτελέσματα του υδροηλεκτρικού σταθμού ρεόντων υδάτων για τους πληθυσμούς των μεταναστευτικών ιχθύων.

50 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστηρίζει, καταρχάς, ότι ο υδραντλητικός σταθμός του Geesthacht δεν έπρεπε να ληφθεί υπόψη για την εκτίμηση των επιπτώσεων, δεδομένου ότι υφίστατο ήδη κατά τον χρόνο έκδοσης της οδηγίας για τους οικοτόπους, επικαλείται δε συναφώς την απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιανουαρίου 2016, Grüne Liga Sachsen κ.λπ. (C-399/14, EU:C:2016:10, σκέψεις 58 και 59).

51 Εν συνεχεία, όσον αφορά τον υδροηλεκτρικό σταθμό ρεόντων υδάτων στο φράγμα του Geesthacht, το εν λόγω κράτος μέλος είναι της γνώμης ότι ο σταθμός αυτός δεν έπρεπε να ληφθεί υπόψη ως «άλλο σχέδιο» στο μέτρο κατά το οποίο, εξ υπαρχής, δεν ήταν δυνατό να ζητηθεί άδεια για τον σταθμό αυτόν.

52 Επ' αυτού, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστηρίζει ότι το σχέδιο αυτό δεν θα μπορούσε να έχει εγκριθεί χωρίς την παρέμβαση της Vattenfall Europe AG, νυν Vattenfall GmbH. Κατά το γερμανικό δίκαιο, ο φορέας εκμετάλλευσης μελλοντικού υδροηλεκτρικού σταθμού ρεόντων υδάτων πρέπει κατ' ανάγκη να λάβει τη σύμφωνη γνώμη του κυρίου των οικείων υδάτων, εν προκειμένω του γερμανικού ομόσπονδου κράτους.

53 Όμως, η αίτηση κατασκευής υδροηλεκτρικού σταθμού ρεόντων υδάτων της 22ας Μαΐου 2008 υποβλήθηκε όχι από τη Vattenfall Europe ή από τρίτον αντλούντα δικαιώματα από αυτήν, αλλά από τη Wirtschaftsbetriebe Geesthacht GmbH, η οποία, αντιθέτως προς τη Vattenfall Europe, δεν είχε κανένα δικαίωμα χρήσης των αναγκαίων γεωτεμαχίων και κτισμάτων στο ύψος του φράγματος του Geesthacht για την κατασκευή υδροηλεκτρικού σταθμού ρεόντων υδάτων.

54 Ως εκ τούτου, με έγγραφο της 26ης Μαΐου 2008, η αρχή έγκρισης των σχεδίων της περιοχής Herzogtum Lauenburg (Γερμανία) διευκρίνισε ότι, λόγω της έλλειψης συμφέροντος για την έκδοση απόφασης επί της ουσίας, δεν θα κινούσε διαδικασία έγκρισης του σχεδίου για όσο χρονικό διάστημα η Vattenfall Europe δεν θα συμφωνούσε για την κατασκευή του υδροηλεκτρικού σταθμού ρεόντων υδάτων. Στις 20 Ιουνίου 2008, η Vattenfall Europe επισήμανε ότι δεν θα μεταβίβαζε στον αιτούντα κανένα δικαίωμα χρήσης το οποίο της ανήκε. Εν συνεχεία, η αρχή έγκρισης δεν κίνησε τελικώς διαδικασία έγκρισης του υδροηλεκτρικού σταθμού ρεόντων υδάτων.

55 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας προσθέτει ότι η αίτηση χορήγησης αδείας εγκατάστασης και εκμετάλλευσης που υποβλήθηκε για τον σταθμό αυτό αποσύρθηκε μόλις το 2010 για τον λόγο ότι η αρχή έγκρισης ήθελε να αποφύγει την έκδοση απορριπτικής απόφασης και ότι έπρεπε να πείσει τον αιτούντα να αποσύρει ο ίδιος την αίτηση.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

56 Με τη δεύτερη αιτίαση, η οποία υποδιαιρείται σε δύο σκέλη, η Επιτροπή προσάπτει στις γερμανικές αρχές ότι δεν εκτίμησαν τα σωρευτικά αποτελέσματα του σταθμού του Moorburg, αφενός, και του υδραντλητικού σταθμού του Geesthacht καθώς και του υδροηλεκτρικού σταθμού ρεόντων υδάτων του Geesthacht, αφετέρου, όσον αφορά τις προκαλούμενες στους προστατευόμενους τόπους οχλήσεις στα είδη ιχθύων όπως η ποταμίσια λάμπραινα, η θαλάσσια λάμπραινα και ο σολωμός.

57 Κατά πάγια νομολογία, η δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων του σχεδίου ή του έργου στον οικείο τόπο, η οποία πρέπει να πραγματοποιείται βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 3, της οδηγίας για τους οικοτόπους, προϋποθέτει ότι πρέπει να προσδιορίζονται, λαμβανομένων υπόψη των βέλτιστων επιστημονικών γνώσεων επί του θέματος, όλες οι πτυχές του σχεδίου ή του έργου που θα μπορούσαν, αυτές καθεαυτές ή σε συνδυασμό με άλλα σχέδια ή έργα, να επηρεάσουν τους σκοπούς διατήρησης του τόπου αυτού (απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2016, Grüne Liga Sachsen κ.λπ., C-399/14, EU:C:2016:10, σκέψη 49 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

58 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος της δεύτερης αιτίασης, σχετικά με τον υδραντλητικό σταθμό του Geesthacht, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι ο εν λόγω σταθμός βρίσκεται από το 1958 στα ανάντη του φράγματος του Geesthacht και σε άμεση εγγύτητα προς αυτό.

59 Αφενός, όπως υπομνήσθηκε με τη σκέψη 42 της παρούσας απόφασης, ο κρίσιμος χρόνος που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο εκτίμησης των σωρευτικών αποτελεσμάτων που προκαλεί ένα σχέδιο, σε συνδυασμό με άλλο σχέδιο ικανό να επηρεάσει σημαντικά έναν τόπο, είναι ο χρόνος έκδοσης της απόφασης που εγκρίνει την υλοποίηση του σχεδίου (βλ., συναφώς, απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2006, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, C-239/04, EU:C:2006:665, σκέψη 24 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

60 Αφετέρου, επισημαίνεται ότι, κατ' αντιδιαστολή προς την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2016, Grüne Liga Sachsen κ.λπ. (C-399/14, EU:C:2016:10), στην υπό κρίση υπόθεση το κρίσιμο ζήτημα αφορά όχι την εκ των υστέρων εξέταση των επιπτώσεων του υφιστάμενου από το 1958 υδραντλητικού σταθμού του Geesthacht, αλλά τη συνεκτίμησή του στο πλαίσιο της εκτίμησης των επιπτώσεων άλλου σχεδίου, εν προκειμένω του σταθμού του Moorburg.

61 Όμως, το άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας για τους οικοτόπους απαιτεί από τις εθνικές αρχές να λαμβάνουν υπόψη, στο πλαίσιο της εκτίμησης του σωρευτικού αποτελέσματος, όλα τα σχέδια τα οποία, από κοινού με το σχέδιο του οποίου ζητείται η έγκριση, ενδέχεται να ασκήσουν σημαντική επιρροή υπό το πρίσμα των σκοπών που επιδιώκει η εν λόγω οδηγία, έστω και αν προηγούνται χρονικώς της ημερομηνίας μεταφοράς της ίδιας αυτής οδηγίας.

62 Συγκεκριμένα, σχέδια τα οποία ενδέχεται, ακριβώς όπως ο υδραντλητικός σταθμός του Geesthacht, να συνεπάγονται, σε συνδυασμό με το σχέδιο ως προς το οποίο πραγματοποιείται η εκτίμηση των επιπτώσεων, υποβάθμιση ή οχλήσεις ικανές να επηρεάσουν τους μεταναστευτικούς ιχθύς του οικείου ποταμού και, ως εκ τούτου, υποβάθμιση του συγκεκριμένου τόπου, λαμβανομένων υπόψη των σκοπών που επιδιώκει η οδηγία για τους οικοτόπους, δεν μπορούν να αποκλείονται από την εκτίμηση των επιπτώσεων που διενεργείται δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 3, της οδηγίας για τους οικοτόπους.

63 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, καθόσον δεν εκτίμησε δεόντως τα σωρευτικά αποτελέσματα του σταθμού του Moorburg και του υδραντλητικού σταθμού του Geesthacht, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπείχε από το άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας για τους οικοτόπους.

64 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της δεύτερης αιτίασης, η Επιτροπή προσάπτει στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ότι δεν έλαβε υπόψη, στο πλαίσιο εκτίμησης των επίμαχων εν προκειμένω σωρευτικών αποτελεσμάτων, τον υδροηλεκτρικό σταθμό ρεόντων υδάτων του Geesthacht με την αιτιολογία ότι η αίτηση χορήγησης αδείας εγκατάστασης και εκμετάλλευσης του εν λόγω σταθμού δεν είχε, κατά το γερμανικό δίκαιο, καμία πιθανότητα ευδοκίμησης. Κατά τη γερμανική νομοθεσία, το δικαίωμα χρήσης των υδάτων και των γεωτεμαχίων στο ύψος του επίμαχου φράγματος αποτελούσε απαραίτητη προϋπόθεση για τη δυνατότητα έγκρισης ορισμένου σχεδίου.

65 Συναφώς, από τη δικογραφία που υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η αίτηση για την κατασκευή του υδροηλεκτρικού σταθμού ρεόντων υδάτων του Geesthacht είχε υποβληθεί από εταιρία μη έχουσα δικαίωμα χρήσης των υδάτων του εν λόγω φράγματος ούτε των σχετικών με αυτό γεωτεμαχίων και κτισμάτων.

66 Από τη δικογραφία προκύπτει επίσης ότι η διαδικασία έγκρισης των σχεδίων, βάσει της νομοθεσίας περί υδάτων, δεν μπορούσε να κινηθεί μέχρι η Vattenfall Europe, φορέας του δικαιώματος χρήσης των υδάτων και των γεωτεμαχίων στο ύψος του φράγματος του Geesthacht, και η ομοσπονδιακή υπηρεσία υδάτων και πλωτών οδών να επισημάνουν ότι το σχέδιο αυτό δεν προσβάλλει δικαιώματα τρίτων. Η Vattenfall Europe όμως δήλωσε, εν συνεχεία, ότι δεν θα έδινε την απαραίτητη έγκρισή της για την κατασκευή του υδροηλεκτρικού σταθμού ρεόντων υδάτων.

67 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο υδροηλεκτρικός σταθμός ρεόντων υδάτων στο ύψος του φράγματος του Geesthacht δεν συνιστούσε «άλλο σχέδιο», κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 3, της οδηγίας για τους οικοτόπους. Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί το δεύτερο σκέλος της δεύτερης αιτίασης.

Επί της τρίτης αιτίασης, που αντλείται από παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 4, της οδηγίας για τους οικοτόπους, λόγω μη εξέτασης των προϋποθέσεων που θέτει η διάταξη αυτή

Επιχειρήματα των διαδίκων

68 Η Επιτροπή φρονεί ότι ο Δήμος Αμβούργου, δεδομένου ότι κακώς χορήγησε άδεια, λόγω σφαλμάτων στην εκτίμηση των επιπτώσεων, παρέλειψε, στο πλαίσιο της διαδικασίας χορήγησης της αδείας της 30ής Σεπτεμβρίου 2008, να τηρήσει τις επιταγές του άρθρου 6, παράγραφος 4, της οδηγίας για τους οικοτόπους.

69 Συναφώς, το θεσμικό αυτό όργανο φρονεί ότι ο Δήμος Αμβούργου όφειλε να αναζητήσει εναλλακτικές προς τη συνεχή ψύξη λύσεις. Έτσι, η επακόλουθη κατασκευή ενός υβριδικού πύργου ψύξης στον σταθμό του Moorburg θα αποτελούσε εναλλακτική λύση προς τη συνεχή ψύξη και θα είχε επέφερε λιγότερα αρνητικά αποτελέσματα στις επίμαχες ζώνες Natura 2000. Η κατασκευή αυτή θα ήταν οικονομικά βιώσιμη ή θα μπορούσε να έχει επιβληθεί στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση ήδη από τον χρόνο χορήγησης της σχετικής αδείας.

70 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας θεωρεί ότι δεν συντρέχει λόγος να εξεταστεί το ζήτημα αν πληρούνταν οι όροι έγκρισης του σχεδίου οι οποίοι προβλέπονται στο άρθρο 6, παράγραφος 4, της οδηγίας για τους οικοτόπους, δεδομένου ότι ο Δήμος Αμβούργου στηρίχθηκε στην υπόθεση ότι ο σταθμός του Moorburg δεν παρέβλαπτε την ακεραιότητα των ζωνών Natura 2000 που βρίσκονται στα ανάντη του ποταμού.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

71 Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 4, της οδηγίας για τους οικοτόπους, εάν, παρά τα αρνητικά συμπεράσματα της εκτίμησης που διενεργείται βάσει της παραγράφου 3, πρώτο εδάφιο, του άρθρου 6 και ελλείψει εναλλακτικών λύσεων, ένα σχέδιο πρέπει να υλοποιηθεί για άλλους επιτακτικούς λόγους σημαντικού δημοσίου συμφέροντος, το κράτος μέλος λαμβάνει κάθε αναγκαίο αντισταθμιστικό μέτρο ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία της συνολικής συνοχής του Natura 2000.

72 Εν προκειμένω, λαμβανομένου υπόψη ότι η αρμόδια αρχή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν παραβλάφθηκε η ακεραιότητα του τόπου, κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 3, της οδηγίας για τους οικοτόπους, παρέλκει η εξέταση της τρίτης αιτίασης της προσφυγής λόγω παράβασης που άσκησε η Επιτροπή, η οποία αντλείται από παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 4, της οδηγίας για τους οικοτόπους.

73 Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας λόγω του ότι δεν προέβη σε ορθή και πλήρη εκτίμηση των επιπτώσεων κατά τη χορήγηση αδείας για την κατασκευή του σταθμού του Moorburg, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας για τους οικοτόπους.

Επί των δικαστικών εξόδων

74 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Σύμφωνα, όμως, με το άρθρο 138, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού, σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων, το Δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του. Δεδομένου ότι η Επιτροπή και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ηττήθηκαν εν μέρει, πρέπει να υποχρεωθούν να φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

1) **Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, λόγω του ότι δεν προέβη σε ορθή και πλήρη εκτίμηση των επιπτώσεων κατά τη χορήγηση αδείας για την κατασκευή σταθμού παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση άνθρακα στο Moorburg, πλησίον του Αμβούργου (Γερμανία), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.**

2) **Απορρίπτει κατά τα λοιπά την προσφυγή.**

3) **Κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του.**

(υπογραφές)